

g. Na... 21... water...
76A (67) 9/11/1976
PP-1-20
MAY 20 1948 K32/27
7/12/7

s (464)
K32/27

mump

Malwetse a mangwe e mengwe
Ga na le malwetse a mangwe a a
sa alafwenz ka ditlhare, mme
e bile a ntse a fetela ba bangwe
fela. Ba ban bongwe go thwe ke
Makidiwane, ke ba go ruruga
dikitli, mme motho a paluwe ke
go ja dijo tsa bodila, ja ka ting,
motsweketlana le mathemisa.
~~Bolwetse bo ba Makidiwane~~ fa go
paka Petrose Senwamadi bo ya
makatsa le go gakgamatsa: ka
gore ga bo tlee- tle fela batho, bo
tla ka morago ga ngwaga tse
di ntsi. Go thwe bo atisa go tla
ka maso morago ga ntwa kapa
bolwetse ba sewa. Ga Mfatlha
ga ba re motho o lwala Makidiwane,
ba re o tshwerwe ke Makidiwane.
Gapê ke bolwetse bo ratang bana
le methephana e senge tshwarwe
ke bona. Ja a ka tšena ka lapeng
ka motho, a tla tsamaya le
bana ba botlhe ka ngwe ka ngwe,
mme setlhare sa wōna ke nkhwana
fela. Ke gore fa ngwana a tshwerwe
ke Makidiwane o lawa gore a
tsoge e sa le bosasa ka bosiu
bo bongwe le bo bongwe, a tseye
nkhwana a ye beye monyakong
wa lapa, a sa tswala ditswalo, mme
a re Makidiwane, Makidiwane
tshabela pitsaneng, Makidiwane,
Makidiwane tshabela pitsaneng.

617

Ngwana o jala a trentre tlhogō ka
 nkgwaneng, a bitsa ka lentšwe le
 le kima, gore nkgwana e re (gору-
 gору). Ja ngwana a irile jalo
 matsatsi a tshelēla, makidwane
 a napile a tshaba, a ya go yo
 mongwe ya a sa kanga a lwala.
 Go ^{thwe} ke bolwetse bo sa umakeweng, ke
 gore fa bo tshwere motho, yo senza
 bo lwale a se ke a mo rya a re, "B
~~ts~~ bolawa ke Makidwane." A bolēla,
 a napile a feta ka yēna. A umakiwa
 fēla ke batho ba kileng ba tshwarwa
 ke wōna. Go thwe ga a ke a alafywa
 ka setlhare; motho ga a ka re o a
 ruwēla setlhare ke gōna a a tlhotlholā
 Makidwane. A hile a tlasēla
 bana motseng wa Mogaqola mo-
 Potwaneng, mme a ile fodišwa fēla
 ke wōna mokgwa wa go a biletsa
 ka dinkgong. Go tloga nakō yeo a
 rama a nyamēlla, janong ke gōna
 a bonang ka moragō ga ntwa ya
 ko Boseja. Ja Makidwane a tla
 tlogēla motho kapa ngwana ka
 bonakō, e tshwanēla gore fa
 dikgogo ~~di~~ di foloza motho a ba
 a setse le yēna a kuwa ~~hato~~
 Makidwane ka p nkgwaneng mo
 kgorwan^{en}g ya lapa labō. Yo mongwe
 le yo mongwe ya sa kanga bolawa
 ke wōna, fa a tla a mo aparēla
 fēla le fa a godile.

Segateledi ke selo se se tlelang
 ngwana kapa ~~mogodi~~ mogodi fa a sa
 robala pila, matha mongwe a
 ikgunne thata, kapa a ile ka seetsi.
 Ka nako ye nqwe se gatella motho
 fa katse e tlile ya robala dikobong
 tsa motho, kapa yo mongwe motho
 a tsele mathikwa a tla a a
 fapanya godimo ga ya robetseng
 gore a gatellwe ke Segateledi.
 Baloi le bona go thwe ba ne ba tle
 bosiu ba itlodditse mogato maotong,
 mme ba gatelle motho ~~ya~~ ya robetseng.
 Segateledi sa motho fa a gateletse
 ke baloi ga se na molato le fa motho
 yo a ka tsoa tsoa ke yo mongwe.
 Se se fetelang ke sa gore motho a
 robetse a tle kapa a kuxye, kapa
 a betse ka letsogo. Motho ya
 tshwengwang ke Segateledi sa
 mofuta wo, ga a ke a tsoa fa se
 mo gateletse. Ya ka mo tsoang
 se feta ka yena, se tlogele yola;
 ke wona mokgwa wo Segateledi
 se tsamayang ka wona. Motho
 fa se mo gateletse ga a bitswe
 ka lekitsi, o tsoa ka seja-bana
 fela; fa ~~se~~ a bitswa ka lekitsi
 Segateledi se feta le yogo, se name
 se tlogele monya sora. Fa se
 gateletse motho, o tsoa fela ka
 setu, ka go tshikgingwa ka seatla.
 Segateledi se fetela ka go bitsa lekitsi la motho.

Dikemola ~~di~~ disonyana tse
 di tswang sefatlhegong sa basetsana
 kapa basimane, di irwa ke leratō
 la motho. Ngwanyana fa a
 eletsa mosimane yo mongwe thata,
 mme mosimane a sa itse, moetsana
 o mo ~~ts~~ tswela dikemola jalo; le
 mosimane fa a eletsa moetsana
 mongwe, mme a se a bue le yena
 o tswa dikemola sefatlhegong
 sa gagwe. Mme janong fa a kōpa
 le basetsana ba tla ~~ma~~ motella
 gore o bolawa ke dikemola tsa
 basetsana; ga e le moetsana a
 tswile dikemola ga thwe, o bolawa
 ke kemola tsa basimane. Ja e
 ka re mosimane a tswile dikemola
 a bolēla le moetsana ya mo eltsang,
 e napile dikemola di ya fōla. Le
 moetsana ga a buiswa ke monna
 ya ntseng a mo batla dikemola di
 ya fōla. Gape dikemola di ya fetēla.
 Ja e ka re moetsana a tswile
 dikemola yo mongwe a di kgoma,
 di ya mo fetēla. Ja ka Johana
 moetsana wa Makabole mmina
 phuti ya agibeng Methylakeng, e rile
 a tswile dikemola Elita moetsana
 wa Molekwa a di kgoma, ke fa
 dikemola di tlogēla Johana tsa
 aparēla Elita. Isa tsaya sebaka pele
 di mo tlogēla. Le tsōna dikemola ~~ga~~
 di na setlhare, fa di tloliwa setlhare di ka gafa.

Ga motho a rota bosiu malaong, go thwe a ^{ka/} nna a fetetsa ya sa roteng ka go mo tlola maoto fa a namile. Iró ye e inéga thata mo ntlheng ya bana fêla. Basadi-mogolo bare fa ngwana a kgopywa thata mo a tsamaya, ke kgopsyê (ke gore o rota diphateng bosiu), mme ngwana ya rotang bosiu fa a ka tlola maoto a ya sa roteng fa a namile a ka mo tshêla go rota. Ja e le motho yo mogolo a namile maoto, mme ngwana yo e seng wa gagwê a rata go mo tlola maoto, a ka utlwa a re, "Bôna hoo ke namogê, motlhomong motho yo ke kgopsyê, o tla ira gore ke tlhwê ke kgopywa" ja yola e se kgopsyê o tla re, "Nna ga ke kgopsyê". Ngwana yo a rotang go thwe o tshwana le sebudi, fa a tshotse sengwe, o tla bôna se pyemoga diatleng tsa gagwê, se wa gatshe.

Ga Mfatlha fa ngwana a rota dilaong go thwe o ya lôra, ga a ise ka ~~bomo~~ bomo. Ja motho yo mogolo monna kapa mosadi a kgurutla bosiu, e nne fêla go pateletswe ngwana ka ~~th~~ tlwaêlô ya lapa la mosadi. Go thwe motho ya rotang ga nke a rata go lala matlung a ba bangwe, le góna fa a ka lala ntlung ya motho ga nke a lala a robetse, o tla ithhora boroko, a tlhokgê go be go se.

Momo kapa mosadi ya ntshang metsi
 bosiu, fa a ile go éta metseng o zana
 go ja mafsi kapa teye, dilô tse a
 itseng gore di koketletsa morotô. Ja
 motho go tla itsiwe gore bana ba
 gagwê ba rota malaong, go tla
 borwa ka fa a ba tima mafsi
 kapa teye mantriboya. Ja e le
 kgarebê e rota kapa e kgurutla
 bosiu diphateng, batswadi ba e
 fitlha jaana gore go se ke ga itse
 lesogana la fa le lengwe; ka gore
 e ka tla ya ganwa ke banna
 bare ke kgopysê. Gape batswadi
 ba yôna ga^{ka} e dumelle go rôbala
 gongwe, ka gore e^{ka} tloga ya bôna
 e setse e rotile metseng ya batho, jaana
 ya senogêga.

[Kakana ke selô se se tswang motho
 sefatlhegong, ja ka tshopa. Janong
 le yôna kakana ga e supywe ka
 monwana, fa motho a ka supa e
 ya mo fetêla; mme le yêna a tswê
 kakana. Mosadi ya tshwanang
 ja ka Mojaki Nawa o tswile
 kakana nhong; mme e rile e sa
 le mekgaretswana ko Tsiditsane
 Kgannye Setshedi monkane wa
 gagwê a supa kakana yeo ka
 monô, jaana le yêna a tswiwa ke
 kakana mabapi le nhô ya gagwê.
 Kgannye o na a kile a lawa gore fa
 bôna motho a na le kakana a se ka a

ye supa ka monwana, mme ga a ka
~~utlw~~ utlwelêla tayô ye. Watekeleng
 a Mofatlha F ke ~~mo~~ molao e itsweng
 le ke bana gore fa mongwe a
 tswile kakana kapa tshopa, ga e
 supywe ka mono, e ya fetêla.
 Kakana yôna ga e ke e foforêga, e swa
 le motho, ebile ga e na setlhare sa
 go e tlosa.

↳ Seputlô ke bolwetsana ba go
 thunya ga mesifa e gare ga marapô
 a lebogô. Le sôna seputlô se ya
 fetêla. Go thwe fa o dumedisa
 motsalago a bolawa ke seputlô, le
 wêna se tla go fetêla lebogong.
 Janong fa motho a bolawa ke sôna
 o batla motsalagwê gore a mo
 kgokelele thapô fa lebogong. Mme fa
 a bofilwe ke motsalagwe jalo, seputlô
 se tla mo tsaya nahwana fêla sa
 fola. Janong fa se fodile, o tla ya go
 motsalagwê go bofollwa thapô yeo.
 Motsholafêla Matshila o na a
 tlhoilwe ke seputlô ko Potwaneng,
 mme e ne e re fa se mmolaya, a re
 go Radipeo Nawa motsalagwê, a
 mo kope go bôfa seputlô. Janong
 Radipeo a mmofe, go fete letratri
 seputlô se mo tlogele; mme e tla re a
 bôna se mo tlogetse, a golole thapô
 ka boêna. Mme o tla¹⁹ ka mosô a
 tsoza, seputlô sa bo se tsoza le
 yêna gape, mme a thome a late

motsalagwê gape. E tla re fa a sa
 ra go mmōfēlēla gape, seputlō sa
 tshaba. Ja mosadi kapa monna a
 bolawa ke seputlō ga a kgone go
 ira tiro tsa gagwē pila, fa e se go
 tlhwa a nnetse go sidila sōna seatla
 fēla. Janong setlhare sa seputlō ke
 go bofēllwa kgōjana ke motsalā
 motho seatleng. Seputlō ga se ope
 bana ba ba nnye, se thōna go ope
 mosetšana kapa mosinane fa a thōna
 go ba le bonnanyana go yēna.
 Ja seputlō se bolaga motho go a
 godileng ga e ke se mo tlogēlla ouri,
 e tla nne se mo etēlē jalo-jalo; fēla
 fa a sa ntsane a kgokeletse kgōjana
 seatleng, ga se ka ke sa mo tšhwengwa.
 Ja motho a se tse a tšofetse ja ka
 mosadi mogolo le mokgalabye, ga a
 sa tšhwengwa ke seputlō no mobozong.
 Dikontwane ke ~~bolets~~ bolwetse ba go
 wa; mme e re fa motho a sa ra go wa
 a nne a rage-rage kapa a rakgatlhe
 ja ka kgomo e rata go swa kapa e
 iteilwe phatleng ka molamu. Isōna
 dikontwane ga di fetele mongwe, le fa
 motho a ka go šitosa motho wa tsina
 ga di mo fetele. Dikontwane ko ga
 Mfatlha go itsiwe fa e le dilō tse
 di tswang ko dinonyaneng tse dingwe,
 ja ka leeba le tlhōmedi. Nonyane tse
 pedi tse di na le bolwetse ba dikontwane.
 Ka nako tse dingwe motho o fitlhēla

† leeba kapa tthomedí e kgolo e palétwa
 ke go fofa, e ntse e thathasédisa
 mapu naphuka gatlhe fela, mme a
 itse gore e tshweuwe ke dikontwane;
 mme ka ntlha yego a se ka a ye
 kgoma le ka seatla, ga e se ka
 kótana fela, go e lekeletsa fa e ka
 kgona go fofa. Basimane le ka ba-
 setsana ga Mfatlha ba itse taba ye,
 gore fa motho a ka kgoma nonyane
 kapa a ja nonyane ya dikontwane, e
 napile le yéna di tla mo tséna ja
 ka nonyane yeo. Ko -ga Mfatlha
 dikontwane ga di a ata, -ga e se
 fela gore di hile tsa gumanwa
 kgorong ya Mbakakaba go Poulse
 Mbakakaba mmina ~~phuti~~ pitsi ga
 Mfatlha. Ke yéna morna fela ya ileng
 a tsénwa ke dikontwane; mme ka
 ntlha yego di ne di tlhwela di mo
 wetra mololong. Gape-gape ga Mfatlha
 motho wa dikontwane batho ba weifa
 go ja naye, ka monaganó gore bolwetse
 ba gagwe bo ka ba tséna.

† Kgōtō kapa Popamō: Ga Mfatlha fa
 motho a otle thata go thwe i jeli
 patakasane, ja ka lemusi nawa
 mmina phuti lebotlwane. Go thwe
 yéna e rile e sa le mošimane wa
 dikgomo a bolaya patakasane, a eja.
 Nonyane ye motho fa a ka e ~~bolaya~~
 bolaya a se ka a ye kgoma ka
 seatla, ka ntlha ya gore fa a ka

e ka e tshwara o tla ota ja ka yona.
Bana le ba ba sa diseng ba la ilwe
gore fa ba bona patakasane e
kotane mo ntlung, ba se ka ba mo
konopa, ba mmolaya.

Ishopyane ke bolwetrenyana bo bo
ratang bana thata. Ngwana o tswa
maropolo-~~maropolo~~ ropolo fa di ropeng le
fa diphakeng, mme fa tlati le wela
maropolo a be a setre a nyameletse.
Le wona ~~maropolo~~ maropolo a fetela go
mongwe, ka gore fa ngwana ya tswileng
maropolo a ka tluwa a tshameka le ya
tswileng maropolo, le yena ka morago ga
matsatsinyana o tshwa tswa Ishopyane.

Ja maropolo a tswile ngwana go mongwe,
o tla nne a a tshelê ba ralokang naye.
[Bolokwane ke bolwetse ba go tla ka
sefifi. Ja mma kapa wa bana a
~~sepe~~ sepe sule, bana ba tshwanêlwa
ke go phekolwa, mme ba fa phekolwe
ka go noswa digwere, ba tla
tsenwa ke bolokwane. Ke gore ba
tla robêga kapa nyema mokô; mme
fa ba isa fiwa sengwe, go tlo thoma
wa pele, a tsenwa ke bolokwane,
mme ~~bana~~ bana ba latelana jalo
ka bolokwane. Ja ngwana a na
le bolokwane ga a na maatla a go
ira sepê, fa a re ke ira sengwe
o nyema mokô, a nne gatshe.

X32/27

Malwetse a mangwe ke a go
 nêellwa ke batho, mme malwetse
 a, ga nke a fêla fêla. A tsêna motho
 ka tshêga kapa go utswetsa go mongwe.
 Ngaka ya Motswana e tswala
 tshêga ya phudugudu ka bomo,
 janong fa e fitlha bathong e fitlhe
 e nne fêla e sa ingata pila. Meme
 fa e ka re ngwana a mo lebêlla a
 mmonêla, o tla tsêswa ke go tshêga
 fêla kapa tsêswa ke bofofu ba
 maitirêlô. Dafita Matshila mmuna
 kwena o kile a re a fitlha tshimong
 ya mosadi wa Mopedi Metlhabeng,
 a kopa legapu go ja, mme mosadi a
 mo bontsha legapu la ka le janong. Janong
 e be e le Dafita o na a batla legapu
 le rieng le le matlhong a gae, fêla
 mosadi wa Mopedi a mo laêla leo ke
 la monna wa gae, a mpê a ja
 leo a mo fileng lona. Fêla Dafita ga
 a ka ira jalo, e rile fa mosadi a sa
 ile go tlhasa dinonyane ka ntlha
 e nngwe ya tshimo, a safa a kgola
 legapu la batho, a le ja. Mosadi fa a bowa
 a gumana mokwena a jêlê legapu, mme
 a mo nêella gore le ko a yang a nne
 a tseyê fêla. Meme go ntre fêla jalo
 jalo ka Dafita wa Phenza, e ne e re
 fa Letlhabula le thôna, le yêna a
 thome go utswa masimong a batho.
 A nna a utswa jalo a fetêlla; a go
 utswa dinku tsa Matebele Polokwane,

a tsamaye a di rekisa tseleng, e re
fa a fitlha gae ga Ramakalaganye,
a bo a setse a gapa nku e le nngwe.
O mme a utswa jalo ke ho Mokotlo;
le ga Dintshi o kile a ba a bula
lesaka la Motshusi triane ka nthazo,
a re ke utswa dipudi, fela Motshusi
a mo utlwa, mme e mo lēlēka.

L ~~L~~ Lifi Nawa le yēna o kile a bo
a neletswe go tsaya-tsaya fela. E
le gore o na a filwe ke ngaka ya
Mozula pheko ya go thaa mmetē,
janong a sa ka a ye duēla go e
fetsa. O na a re a ile lapeng la
Motlakalesu a tseze thipa kapa
tlhale, mme e re ho pele a ye neze
yo mongwe. Gapē e re a ile ga
Mmatlou mogadibo wa gagwe,
a ~~to~~ itseele ~~to~~ molōra, a go o ~~na~~
naya Mojaki ngwana rangwaagwe
fa matseng. O Dingaka go thwe di
itse go buseisa bolwetse gapē fa
mothong fa a gana go e di duēla.
Ngaka fa e epēla motho setlhare
ga e kgupela mesima pele mofodi
a e duēla go fetsa. Bana ba
ga Mfatlha ba lailwe gore, fa
ba bōna ngaka ba se ka ba e
tshēga, e ka ba nēlla.

MAY 21 1946

K 32/27

13

Melaō ye mengwe ga Mfatlha

Go na le melaō e mengwe e ye atileng fa tšhabeng sa Mfatlha. Ke melaō ya go sutellana durnō fa motho a ntse go sōna. Ye mengwe melaō ke ya go itsane ka bogolo. Ke gore fa motho kapa monna a ntse fa gatshe mo sennong, a na le mosadi le bana lapeng, mme ga fitlha mogolle wa gagwē fao, o emoga ~~setibong~~ sennong, a sutele mogolle wa gagwē. Jela fa e ka re monna a ntse sennō ga fitlha monna yo eseng mogolle wa gagwē kapa ya ba monna wa moeng, ga a mo sutele fa sennong, o nna jela, mosadi ke yēna ya tlang go tloga-ēna a tlisetsa monna yeo sennō. Ja ka Tau Nawa ga Mfatlha, lapeng la gagwē fa go fitlha Mozaka Mbakakaba ga a mo sitēle sennō, o laēla ngwana Thapētō jwa tlisetsa rakgolowē se sengwe sennō. Janong o tla se tliša Mozaka a nna go sōna. Jela lapeng la gagwē fa go fitlha morwarwaagwē e mogolo, kapa ba bogolo go yēna ka borēna, ja ka Kelaotswē, ~~le~~ Letlake kapa Mfetē o mo emogēla sennō, a ~~eme~~ eme ka maoto, go nne e mogolo; mme yēna a tlisetswe ~~se~~ sennō ke mosadi kapa ngwana. Le ka bo. Ramabēlē go ntse jalo, jela yēna ja ka Tangwana ngošī e mogolo ka borēna ga Mfatlha, ga

681

a sitele ba botlhe bomogolle wa gagwê sennô, ga e se kgoši fela. Ja e le bomogolle wa gagwê ba bannye ga ka letlape kapa ~~Mpa~~ Mfete ga a ba sitele sennong, fela e re ja a bona letlape a sa tla lapeng la gagwê, a laele ngwana go tliša sennô ka bonakô gore mogolle wabô a se ka a êma ka maoto, e fitlhe a bontshwê sennô fela. Ja e le Senalebêrê Modimola motswala Ramabêlê Nawa ga a sutelwe sennô ke Ramabêlê, o mo tlišetsa sennô kapa ~~se~~ se tlišwa ke bana. Mbotlha mongwe fa motswala o wa motho a fitlha, o tla o utlwa motswala wa mosadi a re, "Nna re ka se ka ra kgona, o itlišetse sennô fa ntlung!" Mome go nne jalo motswala a a itsele sennô, a nne go sôna.

✓ Ka ntlheng ya basadi ga gwa nna jalo, fa keetseng nawa a ntre legôga, mme go fitlha Mbotla-ka-leso mogadibo wa gagwê go mogolo ga a mo sitele legoga, o laela fela gore ngwana a tlišê legôga le lengwe; mme ga e le gore legôga le a ntseng ke le legolo, o tla tlapolla legôga, a nnisanya le mogadibo wa gagwê. Motho yo basadi ga Mfatlha Mmaila ba reng ba mo sutelwe legoga kapa mokgopha fa a fitlha ke mohekolo ya ikokotlêlang ka lepatla. Ja e le ba bangwe fela,

ba tliretswa dialo tsa bona; mme
 fa e le motswala wa mosadi, o
 laelwa fela go itlissetsa sealô. Ja
 basadi ba boletisanya le mogatsa
 kgosi, ba atisa fela gore mmarôna
 kapa mmakgosi. Yena o atiswa
 go nawa sealô a ~~o~~ mme a le
 moši kapa le ya mo felegetsang. go
 ntse jalo le mo masoganeng le
 makgarebeng; fa Radipeo nawa a
 ntse senno, mme ga fitlha Titose
 kapa Motlheredi morwa kgosi, o
 tloga sennong sa ~~o~~ neng a se ntse
 a ga sitelle mogolle wa gagwê.
 Ga e le makgarebê wôna ga a
 tshwenyenge thata dialo, ka gore
 a manzwe fa a fitlha golo, a
 ipharamela fela fa mmung. fa
 e le sekgupi ngwana kgosi a fitlha
 lapeng la Mmushi rangwaagwê, o
 laelwa fela go itlêla senno a
 sa eme ka makoto, mme a ire
 jalo, e kgone a botsisa matsogô
 go rangwane. Le fa e le moradi
 wa kgosi a fitlha lapeng ~~la~~ la
 Ramabêlê o tla utlwa go thwe,
 "Itlêlê sealô ka tlung, ke fa ga
 geno." Mme le yena o tla itlêla
 sealô. Ja ka ~~o~~ Nthome moradi
 wa kgosi fa a fitlha lapeng la
 Ramabêlê, mogatsa Ramabêlê o
 mo laela go itlêla legôga ka tlung,
 ka gore ke mo ga gabô ga rangwaagwê

e mogolo, jaana Vthonne a ka se ka a letela Seipopi moradi wa Kamabelê gore a mo ~~ho~~ tlietse legoga, o tla tsena fela ka mo tlung a tswa le seatô, a nama a nna. Gape fa Vthonne a fitlhela Seipopi wa rangwane a setla, ga a sa itshopara diatla, o tsaya motshe le yena mo setlise kaong. Ke molaô wa kgarebê e nngwe le e nngwe gore fa e fitlhela ye nngwe se setla kapa e sila e ye utlwelê. Le moimane fa a fitlhela yo mongwe a fola mabelê, o tsaya moolwane a mo Judise nakonyana. I ja e le lesogana la moiatê le fitlha lapeng la monna fela, monna yego o mo sitela sennô; ke molaô kae le kae mo Tshabeng sa Mfatlha. Ja ka Tshitshila Nawa fa a fitlha lapeng la Ramošiyê ntladi. Ramošiyê o mo sitela sennô, go ~~na~~ mme ngwana wa moiatê. Gape fa kgosana e ntse sennô, mme ya tloga go ya ntlê, ga fitlha monna yo mongwe a tata go nna sennong sego, o bolellwa a se ka a nna go sôna se na le mongwasô. Le ~~bona~~ bona banna ba ntseng le yena ga ba dumellwa go nna go nna go sôna; ka gore ya mang go sôna e tla ~~le~~ ba nkase o itekanya le kgosi. Ka ntlha yego

Ja masogana a raloka kapa
 banyana ba nōta-nōtana, mme
 yo mongwe a utlwirwa ke yo
 mongwe botlhoko, o tla re jošii
 kapa (tshutshuu), ka bogolo ba
 kgoši; mme yo mongwe yego o tla
 mo lesa. Le fa e le monna o nōta
 kapa šoba ngwana ka go mo
 ralokisa, mme a ikana ka kgoši,
 o ya mo tlogela. Bana ba bantsi
 ga Mfatlha ba tlwaetse go ikana
 ka borramotho kapa rakolomotho.
 Ja ngwana a tsebetsele tsebetse-
 tseletse yo mongwe ba raloka, mme
 yo mongwe a sa mo imogē, o
 mo ikanna ka bagodi, mme a
 nape a mo lese fa a utlwa jalo.
 Ja a ka nna a mo kakatlēla o ya
 † itelēla, mme a yo botsa ko gae
 gore yo mongwe o na a mo pingtse,
 a ikana ka rakgolowe, fela a
 se ka mo lesa, a y nyatsa. Batswadi
 ba gabō ngwana ya pitleletseng
 yo mongwe, ba tla tshwarangwana
 yogo ba mmetsa, ba mmolēlla
 o nyaditse motho yo mogolo. Ja
 ka Mmuši Nawa monnagwē
 Ramabēlē, fa a betse Kelebētē
 morwa wa gagwē, mme morwa a
 tla a re joo rakgolo, ka bogolo ba
 rakgolo! Karagwē o tla mo lesa.
 Le fa e ka Mmuši a gopotse go
 betsa Kelebētē a timentitse dikgotno;

mošimane a tshabêla ga Ramabêlê
 rakgolowê, a ka se ka mo sala
 moragô. fêla Kelebêti o tla fitlha
 a begêla rakgolowê gore o timentse,
 janong raqwe o ya mmetra.
 Ramabêlê o tla^{mo} isa gae ga Mmušî,
 a fitlhê a botsirî molato wa mošimane
 gapê, mme Mmušî mo anezêlê tšona
 go fêlê. Janong Ramabêlê o tla
 raya Kelebêti gore a nne gae, e ka
 se ka ya tlhwa ba mmetra, o mo
 phophothetse. Janong Ramabêlê o
 tla boêla ga gagwê; mme e tla
 sala Mmušî a mo kgalemêla
 ka gore ga e ka bo e se be rakgolowê
 a mo tlisitšeng o ne a tla mmetra.
 Ke molaô go batho ba Setšhaba sa ga
 Mfatlha gore fa ngwana, a rile a
 itêwa, a tshabêla ntlung yo motho go
 mongwe, mme motho yego yogo a mo
 tlisa ~~yo~~ gabô, ga a sana go betswa
 gapê. Radipes e ne e re a betswa
 ke Ramabêlê a thubile mogopô, a
 tshabele ga Mozagola rakgolowê.
 Ka fitlha yego Ramabêlê o na a sa
 mo late; fêla e tla re ka moragô ga
 rakwana Mozagola a mo isa ko
 ga Ramabêlê. Janong Ramabêlê le
 fa a ne a sa gopotse go mmetra a
 ka se ka a tlhola a mo itaya. Ga go
 na molaô wa gore fa ngwana a
 tshabetse lapeng lengwe a latwê
 teng, ga e se fêla gore ba lapa leo

ba mo busetse ga gabô. Go ikhona ka
 leina ~~ka~~ la motho, le go tshabêla lapeng
 la motho ke melao e itseueng ga
 Mfatlha. Le fa motho a betsa mosadi
 wa gagwê, mme mosadi a tshabêla
 lapeng la mogadi yo mogolo, ga a ke
 a mo lata teng. Fa a tla teng o tshwanetse
 go tla bolêla pila, le go tlhalosa
 ka fao phapang e tlileng ka teng;
 mme ke gona ba ka boledisanyang
 le yêna ka setho. Jêla ga e le batho
 jêla ba fitlha mosadi fa a tshabêre
 go bôna, mme ba game fa monna
 wa gagwê a ka re o tšena go mo
 ipatlêla ka tlung, ga e se fa monna
 yo a ka romela motseta go mo
 rapella gore mosadi a tlê ka
 lapeng, ga a na go mo lwants'ha.
 Fa monna a irile jalo batho bale
 ba tla tloga e le bôna ba isa
 mosadi ka lapeng leo, mme ba
 fitlha ba ba irêla kagiso ka go
 ba kgalemêla ka melao ya lapa.

[Banna fa ba nwa bojala kapa
 ba xerisanya dikgang, mme ga
 fitlha wa mosatê go bôna, le yêna
 o ya begêlwa. Kapa o ntse le banna,
 mme ba ntsha bojala kapa kgang,
 ke yêna ya tla di ~~ndu~~ neêlwa ka
 go latêlana, mme ya ba ya ba yêna
 ya di lebogang ka gore ke tšona
 Meatebele kapa ~~Ba gampal~~ ba Mfatlha.
 Ke gona tirô e tla ya pele.

